

נובמבר 2010
כסלו תשע"א

תוכנית תצפית משק מודל מצע אפר תחתית למטע מנגו

אלי האיש, נתיב הגדוד

רקע

מטעי מנגו משתרעים על פני כ- 20,000 דונם ברחבי הארץ. מרביתם באזור סובב כנרת בזכות תנאי מזג האוויר (חום ויובש) הנוחים לגידול.

מחקרים שנערכו ע"י פרופסור יונה חן מהפקולטה לחקלאות, מזון ואיכות הסביבה מלמדים כי גידול מטעים בכלל ומנגו בפרט בבורות או בסיוע תעלות הזנה (תעלות לאורך שורת עצים, ממולאות במצע גידול ממקור חיצוני, כטוף או אפר תחתית, בעל תכונות משופרות בהשוואה לקרקע המקומית, עליהן פרוסים קווי טפטוף המשמשים להשקיה ולדישון) גורמת להשאת יבולים ואף להכפלת היבול ויותר.

לאחרונה מתעוררת התעניינות בגידול מנגו בבקעת בית שאן, בבקעת הירדן ובערבה מנימוקי גיוון והקטנת תלות בגידולים המסורתיים (ירקות למיניהם), הנתונים לתנודות, לעיתים קיצוניות, בשווקים. על פי הערכת מומחים מדובר במאות (500 - 1000) דונם בשלוש - חמש השנים הבאות. איכות הקרקע בשטחים ניכרים באזורים אלה אינה טובה דיה לגידול עצי מנגו ונדרשת החלפת קרקע ממקור חיצוני בבורות או בתעלות כאמור. בהנחת 100 עצים לדונם וכ- 200 ליטר מצעית (75% אפר תחתית 0-8 מ"מ, 25% קומפוסט מפרדה) לעץ, מדובר על פוטנציאל של 5,000 - 10,000 טון אפר תחתית (0.7 טון למ"ק מנופה גס) בפיתוח מטעי המנגו בשנים הקרובות.

תוכנית

בשטח של כ- 10 דונם מתוך 50 דונם, המתוכננים ע"י אלי האיש מנתיב הגדוד לנטיעת מנגו בשנת 2011 ולהרחבה ניכרת בשנים הקרובות, תבוצע תצפית רב שנתית (ארבע שנים, או תקופה אחרת שתומלץ ע"י צוות ליווי מקצועי) של נטיעה וגידול עצים על גבי מצעית בבורות הזנה. התצפית, שתערך בהשוואה לגידולים על מצע טוף ועל קרקע מקומית, תשמש להתנסות ולהדגמת השימוש באפר כהכנה לשילובו בפיתוח העתידי.

התצפית בתכנון עמי קינן, מדריך ראשי למנגו בשה"מ, בהנחיית פרופ' יונה חן מהפקולטה לחקלאות, מזון ואיכות הסביבה, אוניברסיטה עברית בירושלים, ובמעורבות מו"פ בקעת הירדן, תערך ע"י אלי האיש בכ- 1,000 עצים בהשוואה לשאר העצים במטע, הנטועים רובם על טוף וחלקם בקרקע מקומית, כקבוצת ביקורת, והיא תכלול מעקב של המדדים הבאים:

- קצב ואיכות התפתחות עצים,
- איכות ומשקל הפרי (החל משנה השלישית)
- עמידות למחלות,
- חסכון במים ובדישון.

המנהלת תדגום פרי בכמות ובמועד שיומלצו ע"י צוות ליווי התצפית לצורך בדיקות המבוקשות ע"י רשות המזון הארצית (ריכוזי מתכות ורדיונוקלידים). הבדיקות יערכו בפרי מעצים הגדלים על אפר ומקבוצת הביקורת.